

Posudek oponenta disertační práce

Autor práce: **Mgr. Jozef Szmuda**
Název a rozsah práce: **Kogentnost a dispozitivnost nového práva obchodních společností, 187 s.**
Školitelka doktoranda: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.
Školící pracoviště: Právnická fakulta Univerzity Karlovy, nám. Curieových 901/7,
Praha 1
Oponent: prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Pracoviště oponenta: Fakulta právních a správních studií
Vysoká škola finanční a správní, Estonská 500, Praha 10

I.

Úvodem

Dopisem č.j. UKPF/51013/2018 ze dne 15. 5. 2018 jsem obdržel žádost proděkana prof. JUDr. Jana Kysely, Ph.D., DSc. o zpracování tohoto posudku.

II.

K aktuálnosti tématu

Zkoumání základní otázky, zda existuje spolehlivá metoda vedoucí k rozlišení kogentních a dispozitivních norem v právu obchodních korporací, je nesporně aktuální.

Na tuto otázku pak v předložené práci navazuje další výzkumný cíl, a to je analýza způsobu, kterým je kogentnost řešena v systematické nového práva obchodních korporací.

Uvedeným výzkumným cílům odpovídá struktura práce. Za velmi vhodné lze považovat skutečnost, že autor uvádí základní dosavadní názory na jednotlivé otázky a uvádí svoje stanoviska, a že každá z pěti základních částí je shrnuta dílčími závěry.

III.

Teoreticko metodologická východiska

V rámci výzkumu autor zvolil jako metodologické postupy a výchozí metody s jejich využitím: funkční metodu k náhledu na aktuální společenské problémy, analytickou metodu k provádění analýzy pojmů či institutů, strukturální metodu se zaměřením na rámec

zákona nebo jeho prvků, historickou metodu jako nezbytnou součást všech zmíněných metod.

IV.

K obsahovým otázkám

Jde nesporně nejen o tematiku aktuální, ale velmi obsahově zajímavou. Mohou se při ní prezentovat i různá pojetí. Pochopitelně se nelze věnovat všem interesantním otázkám, které jsou v posuzovaném díle uvedeny. Musíme vybrat jen zlomek některých z nich. Považuji však za vhodné zmínit, k jednomu z dílčích témat práce, že připravovaná slovenská úprava nepočítá s tím, že by se pro smlouvu o výkonu funkce podpůrně používala úprava příkazní (mandátní) smlouvy.

Osobně se nedomnívám (i když jde o citaci práce akad. Knappa, kterého si velice vážím), že dispozitivní normy vyplňují mezeru v právu. Právní úprava dispozitivní je na stejné úrovni s úpravou kogentní, pochopitelně s tím rozdílem, že je možné odchylné ujednání. Pokud by dispozitivní normy měly jen vyplňovat mezeru v právu, znamenalo by to, že za právní úpravu se považuje jen kogentní úprava, tak tomu však není. Tato otázka může vyvolávat diskusi.

Diskusi mohou vyvolávat i situace, kdy dispozitivní ustanovení event. odkazuje na ustanovení kogentní. Jak hodnotit takové odkazující ustanovení? Lze se od něj dohodnout jinak?

V práci pak autor používá pojmu polokogentní ustanovení. Osobně bych preferoval pojem ustanovení alternativně kogentní.

Dále pak autor uvádí, že není-li u dispozitivních ustanovení ujednáno jinak, řídí se strany řešením, které zákonodárce považuje za spravedlivé. Je toto řešení zákonodárcem považováno za spravedlivé nebo racionální?

V obsahových okruzích práce se pak jeví jako odůvodněné stanovisko autora (podepřené i autory jinými), že je vhodné (autor ve svém díle uvádí „lepší“) pohlížet na ustanovení § 1 odst. 2 o. z. nikoliv jako na normu obsahující výčet kogentních ustanovení soukromého práva, ale jako na pravidlo určující limity dispozitivnosti, resp. limity autonomie vůle, a to ne taxativně všechny.

Z toho zpracovatel disertační práce vhodně dovozuje, že základním kritériem pro identifikaci právní normy je její povaha, smysl a účel. Pokud bychom tedy v zákonu hledali nějakou základní normu, upravující rozlišení kogentních a dispozitivních norem, upravující otázku rozlišení kogentních a dispozitivních ustanovení, nebylo by to ustanovení § 1 odst. 2 o. z., ale ustanovení § 580 odst. 1 o. z.

Lze pak mj. souhlasit i se slovy: „... k problematice ochrany slabší strany uzavíráme, že ji považujeme za projev zásady zákazu zneužití práva a ne za úpravu konkretizující dobré mravy.“

Lze souhlasit i s tvrzením, že smysl a účel zákona je základní obecné kritérium, určující autonomii vůle a ostatní limity lze chápat jako jeho konkretizované projevy.

Smysl a účel zákona je zároveň kritérium, které může omezit autonomii vůle i tam, kde se nám nepovede příslušný vztah podřadit pod některý ze zvláštních limitů autonomie vůle,

tedy pod výslovný zákaz, dobré mravy, veřejný pořádek, status osoby, zákaz zneužití práva a nemožnost plnění.

Souhlasit lze i s tím, že tak, jak se právo v čase vyvíjí, mění se i názory na to, co je potřebné a vhodné a v čem dosahuje společenský zájem zvýšené intenzity. To se projevuje ve vývoji judikatury a ve vývoji legislativní úpravy (viz připravovaná novela zákona o obchodních korporacích a o družstvu).

V.

K formálním otázkám

K formálním otázkám práce nemám připomínky. Práce je vhodně členěna, pečlivě dokumentována prameny a obsahuje dílčí závěry i závěr celkový.

Autor vychází z širokého rozsahu domácí i zahraniční literatury. Práce neobsahuje písářská ani tisková pochybení.

VI.

Závěrem

Autor prokazuje schopnost k vědecké práci. Posuzované dílo syntetizuje získané poznatky a je pro právní vědu přínosné.

Dílo doporučuji (pokud se tak již nestalo) publikovat jako monografii.

Předpokládám, že práce bude úspěšně obhájena a po úspěšné obhajobě a při splnění ostatních kritérií doporučuji udělit hodnost Ph.D.

V Praze, 28. května 2018

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
oponent